

TRACE

**Traditional Children's Stories for a Common
Future**

Pateicīgie kustoņi

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kādam tēvam bija trīs dēli – divi gudri, trešais muļķis. Tēvs sūtīja dēlus peļņā. Iedeva katram cibiņā ceļamaizi līdzī, un šie nu gāja, gāja kamēr sagribējās pusdienas ieturēt.

Gudrie brāļi saka: “Ko mēs katrs savu ēdīsim kā sakāvušies? Apēdīsim vispirms jaunākā brāļa ceļamaizi, lai viņam vieglāks nesamais.”

Apēda un gāja visi tālāk, kamēr sagribējās launagu ieturēt. Gudrie nu ēda katrs no savas cibas un muļķītim nedeva nekā. Tas saka: “Brāļi, man arī gribās ēst!”

“Kas tev lika savu maizi tik ātri apēst!” šie atsaka.

Paliek nabadziņš neēdis. Kad launags paēsts, gāja atkal visi tālāk, kamēr pienāca vakariņu reize. Gudrie brāļi ēd katrs no savas cibas, bet muļķītim nedod nekā.

Tas saka: “Brāļi, man arī gribās ēst!”

“Vai tev ciba caura, vai, ka viss ēdamais izbiris?” šie atsaka.

Liekas nabadziņš gulēt neēdis. No rīta pamostas, - gudrie brāļi aizgājuši, pametuši šo vienu mežā. Ko nu lai dara? Nospriež, ka ies pa saulei, gan jau uz ceļa izies. Iet, iet, kamēr ierauga lielu skudru pūzni, kam vējš uzgāzis lielu koku virsū. Skudras žēli lūdzās, lai palīdzot, šīs nevarot koku dabūt nost. Muļķītis palien zem koka, atsperas – nost gan!

“Paldies, paldies!” skudras pateicas. “Nebaltā dienā mēs tev palīdzēsim!”

Iet tālāk, te dzird bites žēli sīcam, lai nākot palīgā. Muļķītis paskatās, - lācis lien kokā pēc medus. Kā meta lācim to pašu tukšo cibu, tā taisni pa degunu. Tas pārbijies no koka zemē un projām.

“Paldies, paldies!” bites pateicas. “Nebaltā dienā mēs tev palīdzēsim!”

Iet tālāk, te dzird kraukli žēli kramšķinām. Paskatās, - šim bērns izkritis no ligzdas. Pacēla muļķītis krauklēnu, ielika ligzdā atpakaļ.

“Paldies, paldies!” krauklis pateicas. “Nebaltā dienā es tev palīdzēšu!”

Gāja nu muļķītis tālāk, kamēr ieraudzīja lielu muižu. Ies pie kunga darbu meklēt. Kungs saka: “Došu trīs darbus: ja padarīsi, dabūsi sieku zelta naudas, ja ne, - āda pār kārti!”

Muļķītis domā: jāmeģina vien būs, tēvs mājās gaida ar peļņu.

Vakarā kungs saka: "Šonakt tev jāpārved mājā visa mana labība, vienā klājienā jāizkuļ un graudi jāizvētī."

Apsēžas muļķītis uz rijas sliekšņa un smagi nopūšas. Kā tādu darbu lai padara? Te kur gadījusies, kur ne, skudra klāt: "Ko bēdājies, puisīt, kas tev kait?"

Tā un tā – viss vienā naktī savācams un izkuļams. Bet skudra mierina: "Nebēdā nenieka, gan mēs savāksim un nokulsim."

Sanāca skudras baru bariem, vilka un kūla, vilka un kūla, - ar gaismiņu viss pabeigts, labība izkulta, graudi kaudzēs.

Kungs no rīta plecus vien rausta: kas to būtu domājis! Vakarā viņš uzdod muļķītim citu darbu: "Šonakt tev jāuzceļ šai kalniņā vaska baznīca."

Apsēžas muļķītis kalniņā un smagi nopūšas. Te kur gadījusies, kur ne, bite klāt: "Ko bēdājies, puisīt, kas kait?"

Tā un tā – viss vienā naktī uzceļams. Bet bite mierina: "Nebēdā nenieka, gan mēs uzcelsim."

Salaidās bites pulku pulkiem un nu šuva šūdamas, - ar gaismiņu baznīca uzcelta staltu staltā. Kungs no rīta rokas vien sasit: tādu brīnumu! Bet vakarā viņš uzdod muļķītim citu darbu: "Vaska baznīcai torņa galā jāuzliek zelta gailis."

Apsēžas muļķītis pie baznīcas durvīm un smagi nopūšas. Te kur gadījies, kur ne, krauklis klāt: "Ko bēdājies, puisīt, kas tev kait?"

Tā un tā, - zelta gailis torņa galā uzliekams. Bet krauklis mierina: "Nebēdā nenieka, arī tas ir izdarāms. Sēsties man mugurā, dosimies uz velna pili." Sēdās muļķītis krauklim mugurā un nepaguva ne apskatīties, kad jau velna pils klāt.

Krauklis pa logu iekšā un paķer zelta gaili. Bet divus tas panest nevar, un nu jāskrien kājām. Velni padzirdējuši troksni un dzenas pakaļ. Gandrīz jau panāk šos, bet krauklis nomet lāsīti ūdens no spārna, un tūliņ rodas liels ezers. Kamēr velni jož pēc laivām, šie jau gabalā. Taču velni miera nomet, drīz atkal pie papēžiem.

Nu krauklis nomet no otra spārna smilšu graudiņu, un tūliņ rodas liels kalns. Kamēr velni skrien pēc šķīpelēm, šie jau gabalā. Taču velni neatlaižas un atkal nāk virsū kā miegs. Tad krauklis nomet vienu spalvu, un tūliņ rodas biezs mežs. Kamēr velni pēc cirvjjiem, šie jau muižā un uzsprauž zelta gaili torņa galā.

No rīta kungs brīnās savu brīnīšanos un ceļ muļķīti vai debesīs. Lai puisis paliekot pie šā, došot savu meitu par sievu. Bet muļķītis ne – kungu sugai kungu untumi -, paņem savu nopelnīto un iet uz mājām pie tēva.

Pāriet mājās, - gudrie brāļi jau priekšā un vēl piestāstījuši pilnu galvu, kā viņi muļķīti nomeklējušies un peļņā nav varējuši iet. Bet, kad tēvs dabūja visu zināt, tad noskaitās, padzina gudros brāļus pasaulē, lai mācās strādāt, un abi ar jaunāko dēlu dzīvoja laimīgi.